

286. DICTEE VAN BOEKHANDEL SELEXYZ KOOYKER EN LEIDSCH DAGBLAD (auteur: Eric-Jan Berendsen)

De ramp met het kruitschip

Met een onwijze teringknal vloog 200 jaar geleden het kruitschip aan het Steenschuur de lucht in. De explosie van de 369 vaatjes buskruit was te horen van de Bouwelouwensteeg via de koeliekerk tot ver voorbij de Kolmakersteeg. De Doezastraat was één puinhoop en de Ruime Consciëntiestraat leek wel een slagveld.

Juh, het carillon van het stadhuis was zelfs beschadigd, zo hoorde je boze tongen beweren. Maar ook buiten de singels werd de ontploffing gehoord. Waar nu woonwijk de Coebel is, schrok het vredig grazende vee zich de pleuris in de polder met zijn weidse vergezichten.

De volgende ochtend bij het hazengrauwen was de volle omvang van de ramp pas goed zichtbaar. Zo'n 160 Leidenaars konden op het stro worden gelegd, vooral kinderen, baggedetten, klodderkonten en hollewaaien die hadden verzuimd op tijd de kuierlatten te nemen.

Het mannelijk deel van de bevolking had mazzel. Dat was aan het werk of bevond zich in de stoel van de barrebok. Of zat gekleed in boezeroen met helmzeel en bonkertje in de relatieve veiligheid van de gelagkamer van etablissementen en lappenkroegen in de Janvossensteeg, Choorlammersteeg, Dwars Koornbrugsteeg of Pieterskerk-Choorsteeg.

Daar waren zij steevast aan het bonaken of bamzaaien en gooiden zich vol met bier, jajem en andere spiritualiën tot ze als een blei waren. Naast de 160 mensen met een tuintje op hun buik, waren er ook nog eens 218 huizen volledig verramponneerd. En lang niet iedereen was verassureerd in die tijd, hoor.

Ondanks de beperkte communicatiemiddelen in 1807, kwam de hulp snel op gang. Koning Lodewijk Napoleon, die naar verluidt zelf de klap in 's-Gravenhage had gehoord, was als een speer naar Leiden gekomen om de plek des onheils met eigen ogen te aanschouwen. Na een tête-à-tête met de burgemeester nam hij de schade op. Wat een tyfuszooi, kon hij niet anders dan concluderen.

De nood was hoog maar boeren, burgers en buitenlui in den lande toonden zich geen nijpnaars en gaven met gulle hand. De arme dalvers van Leiden profiteerden meer dan getroffen rijkeluiskinderen van de gegoede burgerij.

Misbruik werd er ook gemaakt van de ramp. Door de enorme toestroom van ramptoeristen stegen de bierprijzen explosief en algauw werden de lokale horecaffers beschuldigd van laaienlichterij. Klabakken waren nodig om de orde te herstellen en te voorkomen dat de waard een kuister voor zijn harses kreeg van het boze grauw.